

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก 2) ศึกษาทัศนคติต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก 3) ศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังและทัศนคติของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มบุคลากรเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กลุ่มบุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มประชาชนในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวน 689 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็นผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีฐานะเป็นภรรยา/สามี คิดเป็นร้อยละ 50.07 รองลงมาคือ มีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 27.58 และเป็นบิดา/มารดา คิดเป็นร้อยละ 8.56 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 85.10 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 14.90 มีอายุระหว่าง 45-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.49 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.91 และอายุระหว่าง 25-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.98 จบการศึกษามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 44.12 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 41.51 และระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 5.66 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.66 สถานะหน้าที่เป็นประชาชน คิดเป็นร้อยละ 53.70 รองลงมาคือ อาสาสมัครสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 40.78 และเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 3.34 มีระยะเวลาในการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ ส่วนใหญ่ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.29 รองลงมาคือ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.01 และ

ระยะเวลา 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.58 (ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนไม่มีระยะเวลาในการทำงาน) และส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมหรือให้ความรู้เรื่องการควบคุมป้องกัน โรคไข้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 80.12 รองลงมาคือ ไม่เคยได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 19.88

2. บทบาทที่คาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บทบาทที่คาดหวังของประชาชนทั่วไป รองลงมา คือ บทบาทที่คาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ บทบาทที่คาดหวังของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

2.1 บทบาทที่คาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประสานงานเพื่อจัดรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานโรคไข้เลือดออกประจำ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ รองลงมา คือ มีการให้ความรู้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดแก่ประชาชนทั่วไปในช่วงที่มีการระบาดของหออกระจายข่าวประจำหมู่บ้านหรือจัดประชุมชาวบ้าน และรณรงค์ให้ทุกครัวเรือนใส่ทรายกำจัดลูกน้ำในแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในช่วงเดือนพฤษภาคมและเดือนสิงหาคม

2.2 บทบาทที่คาดหวังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และในรอบปีที่ผ่านมา ท่านได้มีการจัดทำแผนงานด้านสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

2.3 บทบาทที่คาดหวังของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ได้ร่วมรณรงค์กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย รองลงมาคือ ได้ร่วมรณรงค์การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และได้ปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเมื่อมีการระบาดของโรค

2.4 บทบาทที่คาดหวังของประชาชนทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ได้สำรวจลูกน้ำยุงลาย ในบ้านของท่าน รองลงมา คือ ได้ให้ความร่วมมือในปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในบ้าน/ในหมู่บ้านของท่าน และได้ให้คำแนะนำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแก่สมาชิกในครัวเรือนของท่าน

3. ทักษะของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก รองลงมาคือ การวางแผน

ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เป็นหน้าที่ของสถานีนามัยหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้นและการป้องกันควบคุมกำจัดลูกน้ำยุงลายก่อนการระบาดควรส่งเสริมให้ประชาชนทำลายลูกน้ำในบ้านตนเองทุกหลังคาเรือนเพราะได้ผลดี ราคาถูก ปลอดภัย

4. การมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ขั้นตอนการดำเนินงาน รองลงมาคือ ขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผน และขั้นตอนการประเมินผล

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

4.1 ขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านหรือหน่วยงานของท่านได้เข้าร่วมประชุมเพื่อค้นหาปัญหาและสาเหตุของโรคไข้เลือดออก รองลงมาคือ ท่านหรือหน่วยงานของท่านมีการสำรวจข้อมูลเพื่อสอดคล้องดูแลและค้นหาปัญหาโรคไข้เลือดออก และเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเกิดขึ้นในพื้นที่ ท่านหรือหน่วยงานของท่านเคยเข้าร่วมหาสาเหตุการระบาดของโรค

4.2 ขั้นตอนการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เคยจัดหาฝาปิดภาชนะเก็บกักน้ำ รองลงมา คือ เคยใส่ทรายอะเบทในภาชนะเก็บกักน้ำและเคยเปลี่ยนถ่ายน้ำใช้ในบ้านทุกสัปดาห์

4.3 ขั้นตอนการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เคยสำรวจลูกน้ำยุงลาย รองลงมาคือ เคยเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือเรื่องความสำเร็จ/ล้มเหลว/ปรับปรุงวิธี การกำจัดลูกน้ำ และยุงลายของหมู่บ้าน/ตำบล

5. การทดสอบสมมติฐาน

5.1 บทบาทที่คาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนกับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร โดยรวมไม่มีความสัมพันธ์ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า บทบาทที่คาดหวังของกลุ่มบุคลากรไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในทุกด้าน

5.2 ทศนคติต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร โดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทศนคติต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านขั้นตอนการประเมินผล เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผน

การอภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. บทบาทที่คาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บทบาทที่คาดหวังของกลุ่มประชาชนทั่วไป รองลงมา คือ บทบาทที่คาดหวังของกลุ่มบุคลากรเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และบทบาทที่คาดหวังของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

1.1 บทบาทที่คาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประสานงานเพื่อจัดรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานโรคไข้เลือดออกประจำ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ รองลงมา คือ มีการให้ความรู้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดแก่ประชาชนทั่วไปในช่วงที่มีการระบาดทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านหรือจัดประชุมชาวบ้าน และรณรงค์ให้ทุกครัวเรือนใส่ทรายกำจัดลูกน้ำในแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในช่วงเดือนพฤษภาคมและเดือนสิงหาคม

1.2 บทบาทที่คาดหวังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านได้สนับสนุนงบประมาณ เพื่อการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และในรอบปีที่ผ่านมา ท่านได้มีการจัดทำแผนงานด้านสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษม ชูคง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกและความรู้ในบทบาท

1.3 บทบาทที่คาดหวังของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ได้ร่วมรณรงค์กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย รองลงมา คือ ได้ร่วมรณรงค์การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และได้ปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเมื่อมีการระบาดของโรค สอดคล้องกับงานวิจัยของจำนงค์ ผิวละออง (2550 : 58) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลสวาย อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีการปฏิบัติและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 บทบาทที่คาดหวังของประชาชนทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ได้สำรวจลูกน้ำยุงลาย ในบ้านของท่าน รองลงมา คือ ได้ให้ความร่วมมือในปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในบ้าน/ในหมู่บ้านของท่าน และได้ให้คำแนะนำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแก่สมาชิกในครัวเรือนของท่าน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร บุญอาสา (2550 : 58) ได้ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเพื่อป้องกันการเกิดโรคไข้เลือดออก ของประชาชน : กรณีศึกษาบ้านบ่อแก้ว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพในชุมชนเป็นชาวบ้านมากที่สุด มีวิธีการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยวิธีทางกายภาพ และพบว่า สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกในปีที่ผ่านมา ผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับมาก

2. ทัศนคติของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก รองลงมา คือ การวางแผนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เป็นหน้าที่ของสถานีอนามัยหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้นและการป้องกันควบคุมกำจัดลูกน้ำยุงลายก่อนการระบาดควรส่งเสริมให้ประชาชนทำลายลูกน้ำในบ้านตนเองทุกหลังคาเรือนเพราะได้ผลดี ราคาถูก ปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของเจตน์ อินสองใจ (2547 : 47) ได้ศึกษาบทบาทและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า อสม. ส่วนใหญ่ มีเจตคติต่อการควบคุมป้องกัน โรคอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของจำนงค์ ผิวละออง(2550) ศึกษา ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลสวาย อำเภอปรางู๋ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า อาสาสมัครมีทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับดี ด้านการปฏิบัติและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวม อยู่ในระดับดี

3. การมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ขั้นตอนการดำเนินงานรองลงมา คือ ขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผน และขั้นตอนการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของถนัด จำกลาง(2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ภาพรวมอยู่ในระดับสูง และประชาชนมีส่วนร่วมในระดับสูง โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์

กับการมีส่วนร่วมของผู้นำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ได้แก่ ความรู้เรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

3.1 ขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านหรือหน่วยงานของท่านได้เข้าร่วมประชุมเพื่อค้นหาปัญหาและสาเหตุของโรคไข้เลือดออก รองลงมา คือ ท่านหรือหน่วยงานของท่านมีการสำรวจข้อมูลเพื่อสอดคล้องดูแลและค้นหาปัญหาโรคไข้เลือดออก และเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเกิดขึ้นในพื้นที่ ท่านหรือหน่วยงานของท่านเคยเข้าร่วมหาสาเหตุการระบาดของโรค สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีรพรรณ แสงพิทักษ์ (2551 : 57) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการป้องกันโรคไข้เลือดออกของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจอยู่ในมาก

3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เคยจัดหาฝาปิดภาชนะเก็บกักน้ำ รองลงมาคือ เคยใส่ทรายอะเบทในภาชนะเก็บกักน้ำ และเคยเปลี่ยนถ่ายน้ำใช้ในบ้านทุกสัปดาห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของถนัด จำกลาง (2551 : 45) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการ มีส่วนร่วมในระดับมาก

3.3 ขั้นตอนการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เคยสำรวจลูกน้ำยุงลาย รองลงมา คือ เคยเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือเรื่องความสำเร็จ/ล้มเหลว/ปรับปรุงวิธี การกำจัดลูกน้ำ และยุงลายของหมู่บ้าน/ตำบล สอดคล้องกับงานวิจัยของธงไทย วรณศิริ (2551 : 45) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมที่มีผลต่อความสำเร็จในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ตำแหน่งหน้าที่และบทบาททางสังคม ส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็นกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกการมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ส่วนใหญ่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหา และเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเป็นประจำ

4. บทบาทที่คาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า บทบาทที่คาดหวังของกลุ่มบุคลากร ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในทุกด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของสัมพันธ์

กุลพรและเมธิน ประทีนนำง (2546 : 47) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมควบคุมและป้องกันโรค ไข้เลือดออก ของผู้ปกครองเด็ก อำเภอภูซำป๋วย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เพศ สถานภาพสมรส อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ และความรู้โรค ไข้เลือดออก ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ควบคุมและ ป้องกันโรค ไข้เลือดออก ของผู้ปกครองเด็ก และการได้รับข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรม ควบคุมและป้องกันโรค ไข้เลือดออก ของผู้ปกครองเด็ก

5. ทักษะคิดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข ในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร โดยรวม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะคิดต่อการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ด้านขั้นตอนการประเมินผล เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผน สอดคล้องกับงานวิจัยของจำนงค์ ผิวละออง (2550 : 58) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติ เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลสวาย อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีทักษะคิดเกี่ยวกับโรค ไข้เลือดออก อยู่ใน ระดับมาก ด้านการปฏิบัติและควบคุมโรค ไข้เลือดออกโดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าโดยรวม ทักษะคิดไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มบุคลากรเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาชนในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่มีความสัมพันธ์ กับบทบาทที่คาดหวังและทักษะคิดต่อการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มี ส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรค ไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโกให้มากขึ้น ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. บุคลากรเจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรมีการณรงค์ให้นักเรียนในเขตรับผิดชอบ ช้อน ลูกน้ำที่บ้านมาเลี้ยงปลาในโรงเรียนหรือนำมาส่งครูเพื่อกำจัดลูกน้ำ และมีการสำรวจและทำลายแหล่ง เพาะพันธุ์ยุงลายเพื่อป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกในสถานอนามัยและบ้านพักเจ้าหน้าที่ทุกวันศุกร์ รวมทั้งมีการรายงานสถานการณ์โรค ไข้เลือดออกให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นประจำ

2. บุคลากรเจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแก่บุคคลครูอนามัยโรงเรียน ผู้นำนักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป

3. บุคลากรเจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรมีการรณรงค์ให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตรวจสอบและกำจัดลูกน้ำยุงลายพร้อมทั้งส่งเสริมการปล่อยปลากินลูกน้ำครอบคลุมทุกครัวเรือน

4. บุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีความรับผิดชอบในการประสานเคมีชนคหมอกวัน หรือละอองฝอย ทำลายยุงในพื้นที่ที่รับผิดชอบ รวมทั้งมีการรณรงค์ให้มีการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงในพื้นที่ที่มีการระบาดของไข้เลือดออก

5. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ควรมีความรับผิดชอบในการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทุกวันศุกร์ รวมทั้งเลี้ยงปลาหางนกยูงแจกประชาชน/แนะนำประชาชน ให้เลี้ยงปลาหางนกยูง

6. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ควรมีการให้คำแนะนำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

7. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยการเลี้ยงปลาหางนกยูงเพื่อกำจัดลูกน้ำยุงลาย และมีการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทุกวันศุกร์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในรูปแบบการให้สุขภาพในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

2. ควรศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้การมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

3. การพัฒนาแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในเขตรับผิดชอบของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร